

Työ- ja elinkeinoministeriö
Alueet ja kasvupalvelut -osasto
Eliisa Hujala

7.5.2020

Asiantuntijalausunto Valtiovarainvaliokunnalle

Asia: **U 10/2020 vp** Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista covid-19 -epidemian torjumisen erityistoimenpiteiksi Euroopan rakenne- ja investointirahastojen ja vähävaraisimmille suunnatun avun rahaston osalta (koronakriisin investointialoite plus)

<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/U+10/2020>

Asia: **E 33/2020 vp** Valtioneuvoston selvitys: Komission ehdotus muuttaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastoa koskevaa asetusta (EY) 223/2014 liittyen COVID-19 kriisistä johtuvien erityistoimenpiteiden käyttöönottoon

<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/E+33/2020>

Komissio on keväällä antanut useita EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmia koskevia muutosehdotuksia ohjelmakaudelle 2014 - 2020 taloudellisten ja sosiaalisten vahinkojen rajaamiseksi koronavirusepidemian vuoksi.

Komissio antoi 13.3. ehdotuksen *koronakriisin investointialoitteesta*, jonka avulla mahdollistettiin vielä käyttämättömien koheesiovarojen kohdentaminen koronavaikutusten lieventämiseen. Tuolloin myös luovuttiin vuoden 2019 ennakkomaksujen palauttamisvelvoitteesta, jotta voidaan auttaa jäsenvaltioita julkisen talouden likviditeetti-ongelmissa. Tätä ensimmäistä Koronakriisin investointialoitetta on käsitelty U 5/2020 vp kirjelmässä, joka sisälsi myös Euroopan solidaarisuusrahastoasetuksen toimialan laajentamisen. Lainsäädäntömuutokset ovat tulleet voimaan 1.4.2020.

Komissio ehdotti 2.4. täydentäviä muutoksia Euroopan rakenne- ja investointirahastojen yleisasetukseen ja Euroopan aluekehitysrahastoasetukseen sekä vähävaraisimmille suunnattuun eurooppalaisen avun rahastoon (*koronakriisin investointialoite plus*). Tavoitteena oli luoda mahdollisimman paljon lisäjoustoa rahastojen käyttöön ilman että EU:n talousarvion määrärahoja korotetaan.

Näistä ehdotuksista valtioneuvosto on antanut U 10/2020 vp –kirjelmän, jota asian kiireellisyys vuoksi edelsivät eduskunnalle 7.4. annettu E 32/2020 vp ja 8.4. annettu E 33/2020 vp.

Euroopan parlamentti on antanut ehdotuksille hyväksyntänsä 16 - 17.4. ja neuvosto 22.4.2020. Asetusmuutokset ovat tulleet voimaan 24.4.2020.¹

¹ EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2020/558, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013 ja (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, joilla voidaan tarjota poikkeuksellista joustavuutta Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttöön covid-19:n puhkeamisen vastatoimenpiteinä.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0558&from=EN>

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2020/559, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2020, asetuksen (EU) N:o 223/2014 muuttamisesta covid-19:n puhkeamisen johdosta toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0559&from=EN>

Keskeiset muutokset

Komissio voi hyväksyä jäsenvaltion hakemuksesta ohjelmamuutoksen, jolla tilivuonna 1.7.2020 – 30.6.2021 EAKR-, ESR- ja koheesiorahaston Investoinnit kestäväan kasvuun ja työpaikkoihin –tavoitteen ohjelmissa rahoitettuihin hankkeisiin ei vaadita kansallista omarahoitusta.

Euroopan aluekehitysrahastoon hyväksyttiin yhdenvertaistava muutos, jotta tukea voidaan myöntää vaikeuksissa olevien yritysten tukemisen kiellon estämättä erikseen määriteltyjen valtiontukiohjelmien mukaisesti myös EAKR-hankkeissa.

Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston muutoksissa on kyse vastaavanlaisista erityistoimenpiteistä, joilla pyritään varmistamaan avun jatkuminen ja perille toimittaminen mahdollisista tilapäisistä keskeytymisistä huolimatta.

Vaikutukset

Muutoksilla ei ole vaikutusta sitoumusmäärärahoihin eikä maksumäärärahoihin kokonaistasolla. Maksumäärärahojen tarpeen ennakoidaan kuitenkin aikaistuvan, koska ohjelmien toimeenpano nopeutuu. Maksumäärärahojen tarve vuonna 2020 olisi 8,5 mrd. euroa ja vuonna 2021 6,1 mrd. euroa. Tämä kuittaantuisi komission ehdotuksen mukaan vuosina 2023 ja 2024, jolloin maksumäärärahojen tarve vähenisi molempina vuosina 7,3 mrd. euroa. Vähävaraisten eurooppalaisen avun rahaston määrärahat mukaan lukien kyseessä olisi yhteensä noin 14,67 miljardin euron suuruista maksumäärärahojen aikaistamisesta, jonka kokonaisvaikutus on Suomen maksujen kannalta neutraali.

Muutoksilla ei ole vaikutusta rahastovarojen kansallisen osuuden budjetointiin. Kansalliset varat on budjetoitu kuluvan rakennerahasto-ohjelman kokonaiskehityksen mukaisesti vuoden 2020 valtion talousarvioon sekä vuosien 2021-2023 julkisen talouden suunnitelmaan. Ehdotus ei muuta ohjelman kokonaiskehystä. Lisäksi Suomen osalta kuluvan rakennerahasto-ohjelman varojen sidonta-aste on jo korkea, eikä tarjoa siten juurikaan mahdollisuutta aikaistaa toteutusta. Purkautuvia valtuuksia on mahdollisuus kohdentaa uudelleen, mutta siltäkään ei olisi vaikutusta kansalliseen budjetointiin.

Uusien ja käynnissä olevien hankkeiden ahdinkoa pyritään lieventämään ottamalla käyttöön lukuisia ohjelmatyön joustoja. Tarvetta ohjelman muuttamiseen seurataan. Kansallisen lainsäädännön muuttamiseen ei ole ryhdytty.

+++